



**Stowarzyszenie Gmin  
Regionu Północno-Zachodniego Mazowsza**  
[egm@vp.pl](mailto:egm@vp.pl)

*Materiały do realizacji projektu rocznice i jubileusze w roku 2021*

## **25 rocznica przystąpienia Polski do OECD**

W dniu 22 listopada mija 25 rocznica przystąpienia Polski do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Przystąpienie do tej międzynarodowej organizacji na równych prawach stanowiło de facto i de iure powrót Polski do grupy państw Zachodu. Warto na samym wstępie zaznaczyć iż prawozorem dla OECD było porozumienie w ramach Planu Marshalla, w którym ze względów na utrwalone po II wojnie światowej podziały polityczne na bloki Wschodni i Zachodni Polska udziału nie brała. Wejście do gospodarczego porozumienia najbardziej rozwiniętych krajów Zachodu oznaczało też formalny powrót do struktur świata Zachodniego. Nie bez związku pozostawał też ten fakt z dalszą integracją naszego kraju z Zachodem. Wprawdzie formalnie nie pozostawało to w związku, jednakże fakt przynależności do OECD stawał się też czynnikiem sprzyjającym staraniom o członkostwo w NATO i Unii Europejskiej.

W związku z „srebrnym jubileuszem” członkostwa Polski w OECD prezentujemy sumaryczną informację o tej organizacji oraz drogę Polski do pełnego członkostwa.

### **Utworzenie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju**

W chwili powołania OECD w skład sygnatariuszy wchodziło 15 państw Europy Zachodniej oraz Stany Zjednoczone, Kanada i Turcja. Według planów stojących u podstaw porozumienia działalność OECD miała wzmocnić ekonomicznie sojuszników USA oraz skonsolidować wspólnotę atlantycką, która stała przed szeregiem wspólnym wyzwań ekonomicznych. Kolejnym celem OECD miała być współpraca na rzecz rozwoju najmniej rozwiniętych państw świata.

U podstaw powołania organizacji stała idea Planu Marshalla. Był to plan przede wszystkim o charakterze gospodarczym (ale także zawierający strategię polityczną) Stanów Zjednoczonych mający służyć odbudowie gospodarek krajów Europy Zachodniej po II wojnie światowej, obejmujący pomoc w postaci surowców mineralnych, produktów żywnościowych, kredytów i dóbr inwestycyjnych (zob. Naokoło Świata, Iskry Warszawa 1960 s.591)

Nazwa tej inicjatywy pochodzi od nazwiska sekretarza stanu Stanów Zjednoczonych gen. George'a Marshalla, który przemawiając 5 czerwca 1947 na Uniwersytecie Harvarda, przedstawił deklarację pomocy gospodarczej dla krajów Europy, określając jej charakter i warunki otrzymania. Plan odbudowy został opracowany na spotkaniu państw europejskich latem 1947. Oferował taką samą pomoc ZSRR i jego satelitom, ale został odrzucony przez Stalina, a na jego polecenie przez rządy Polski i Czechosłowacji. (Plan został także odrzucony przez Finlandię). które zostały zaproszone do udziału w planie i wyraziły wstępny akceptację przystąpienia do niego. Plan został uchwalony przez Kongres Stanów Zjednoczonych 3 kwietnia 1948 i wszedł w życie tego samego dnia po podpisaniu przez prezydenta Harry'ego Trumana. Program pomocy był realizowany przez 4 lata, od kwietnia 1948 do czerwca 1952.

Ze względów formalnych w pierwszej fazie realizacji planu nie obejmował on także Hiszpanii (powodem były kontrowersje związane z autorytarnymi rządami generała Franco)

W dniu 16 kwietnia 1948 roku powołana została Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej w celu koordynacji realizacji Planu Marshalla.

Porozumienie zostało podpisane przez 16 państw uczestniczących w programie: Austria, Belgia, Dania, Francja, Grecja, Holandia, Irlandia, Islandia, Luksemburg, Norwegia, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja, Turcja, Wielka Brytania i Włochy. Do organizacji dołączyły RFN (1949) i Hiszpania (1955). Ze strony amerykańskiej plan ten nadzorował specjalny urząd pod kierownictwem Paula G. Hoffmana. OEEC utworzyła m.in. Europejską Unię Płatniczą.

W dniu 14 grudnia 1960 roku 20 krajów uczestniczących w porozumieniu OEEC podjęło decyzję o utworzeniu jednolitej organizacji międzynarodowej współpracy Gospodarczej OECD. Deklaracja weszła w życie 30 września 1961 r.

Celem OECD od chwili powołania jest wspieranie państw członkowskich w osiągnięciu jak najwyższego poziomu wzrostu gospodarczego i stopy życiowej obywateli. Do dorobku prawnego OECD należą umowy i kodeksy postępowania np. Liberalizacji Przepływów Kapitałowych i Bieżących Operacji Niewidocznych oraz zalecenia, rezolucje i deklaracje – instrumenty nieformalnego nacisku. Oprócz tego OECD wypracowuje „reguły gry” w międzynarodowych stosunkach gospodarczych, tzn. opracowuje i wprowadza w życie wspólne zasady (wytyczne) i normy działania (standardy) w poszczególnych dziedzinach gospodarki. OECD zajmuje się też pomocą dla najbiedniejszych państw. Wpływ OECD na zachowania państw jest większy niż się powszechnie uważa; nie ogranicza się on do oddziaływania tylko na państwa członkowskie, ale dotyczy łącznie około 100 krajów.

W OECD obowiązuje zasada równości wszystkich członków, niezależnie od ich potencjału gospodarczego czy wkładu do budżetu organizacji.

### **Członkostwo Polski w organizacji**

Rokowania dotyczące członkostwa Polski w OECD rozpoczęły się wraz z podpisaniem deklaracji partnerskiej **4 czerwca 1991 roku**. (zob. <https://www.oecd.org/poland/poland-oecd-20-years>). Po 5 latach rokowań konwencja o członkostwie została podpisana **11 lipca 1996** przez wicepremiera Grzegorza Kołodkę. Ustawa z 27 września o ratyfikacji Konwencji weszła w życie 15 listopada (zob. Dz.U. 1996 nr 128 poz. 603). W dniu 19 listopada prezydent Aleksander Kwaśniewski ratyfikował Konwencję. 22 listopada przedstawiciel RP złożył rządowi francuskiemu będącemu depozytariuszem umowy, dokumenty ratyfikacyjne i z tym dniem RP przystąpiła do konwencji i organizacji stając się pełnoprawnym członkiem OECD **od 22 listopada 1996**. Pierwszym polskim dyplomatą akredytowanym przy OECD, a zarazem najważniejszym negocjatorem po stronie Polski był Mieczysław Szostak. Od maja 1997 r. do października 2001 r. oraz od grudnia 2005 r. funkcję Ambasadora, Stałego Przedstawiciela RP przy OECD pełnił dr Jan Woroniecki. 11 sierpnia 2010 roku placówkę objął dr Paweł Wojciechowski, 13 września 2014 dr Jakub Wiśniewski a od sierpnia 2016 prof. Aleksander Surdej. Udział Polski w składce członkowskiej płatonej na rzecz OECD wynosi 1,201%. Zobowiązania przyjęte przez Polskę w związku z uzyskaniem członkostwa w OECD, obejmujące m.in. przepływ kapitału, bieżące transakcje niewidoczne, inwestycje zagraniczne czy politykę podatkową i ekologiczną, wywarły pozytywny wpływ na rozwój polskiej gospodarki. Zaakceptowanie dorobku organizacji w tym zakresie oznacza, iż w Polsce obowiązują te same prawa i standardy funkcjonowania gospodarki co w państwach wysoko rozwiniętych. W efekcie Polska w wymianie międzynarodowej jest traktowana jako

równorzędny partner, co przynosi jej wymierne korzyści ekonomiczne w postaci dochodów z eksportu, wykorzystania zagranicznych czynników produkcji i bardziej wydajnych metod zarządzania.

Szczególnie ważne dla Polski są też prace OECD mające na celu badanie jakości i przejrzystości ustawodawstwa w krajach członkowskich. Podstawowe, uznane przez OECD, zasady obejmują m.in. przestrzeganie praworządności i transparentności działania oraz odpowiedzialność instytucji demokratycznych. (<https://www.gov.pl/web/oecd/polska-w-oecd>). Jednym z ważniejszych celów działań Polski na forum OECD jest dążenie do wykorzystania członkostwa jako ważnego czynnika zacieśniania współpracy w stosunkach dwustronnych z państwami Europy Środkowej i Wschodniej. Zgodnie z założeniami polskiej polityki zagranicznej, głównym forum zaangażowania Polski w relacje Organizacji z krajami nieczłonkowskimi są relacje OECD z krajami Partnerstwa Wschodniego. (tamże)

## Organy OECD

**Rada** – naczelny organ OECD. Tworzą ją szefowie stałych przedstawicielstw państw przy OECD. Raz do roku zbiera się na szczepku ministrów spraw zagranicznych oraz ministrów finansów. Decyzje przez nią podejmowane zapadają jednomyślnie lub w oparciu o konsensus. Rada przede wszystkim zatwierdza budżet oraz podejmuje zasadnicze decyzje o charakterze merytorycznym.

Komitet Wykonawczy – zajmuje się wdrażaniem decyzji podejmowanych przez Radę.

**Sekretariat** – podejmuje działania z zakresu bieżącej obsługi OECD. W jego skład wchodzi 11 dyrektoriatów merytorycznych i 5 administracyjno-technicznych. W Sekretariacie OECD zatrudnionych jest około 2190 osób (stan na koniec marca 2010 roku), z których 23 osoby to Polacy (w tym jedna osoba zatrudniona jako szef wydziału (Head of Division), trzy osoby na stanowisku starszego ekonomisty, 12 osób na stanowisku ekonomisty, jeden statystyk i sześciu asystentów lub sekretarek).



**Sekretarz Generalny** – stoi na czele Sekretariatu; jest funkcjonariuszem międzynarodowym.

**Komitety Branżowe** – wykonują decyzje podejmowane przez Radę. Ich sesje odbywają się kilka razy w roku. Łącznie Komitetów jest ok. 150. System uzupełniają Grupy Robocze.



## Etapy poszerzenia OECD

### Państwa-założyciele (1961)

 Austria	 Belgia
 Dania	 Francja
 Grecja	 Hiszpania
 Holandia	 Irlandia
 Islandia	 Kanada
 Luksemburg	 Niemcy
 Norwegia	 Portugalia

 Stany Zjednoczone  Szwajcaria



 Szwecja  Turcja



 Wielka Brytania  Włochy

Państwa, które przystąpiły do OECD po jej utworzeniu (rok przystąpienia)

 Japonia (1964)  Korea Południowa (1996)

 Finlandia (1969)  Słowacja (2000)


 Australia (1971)  Chile (2010)


 Nowa Zelandia (1973)  Słowenia (2010)

 Meksyk (1994)  Izrael (2010)

 Czechy (1995)  Estonia (2010)

 Węgry (1996)  Łotwa (2016)

 Polska (1996)  Litwa (2018)

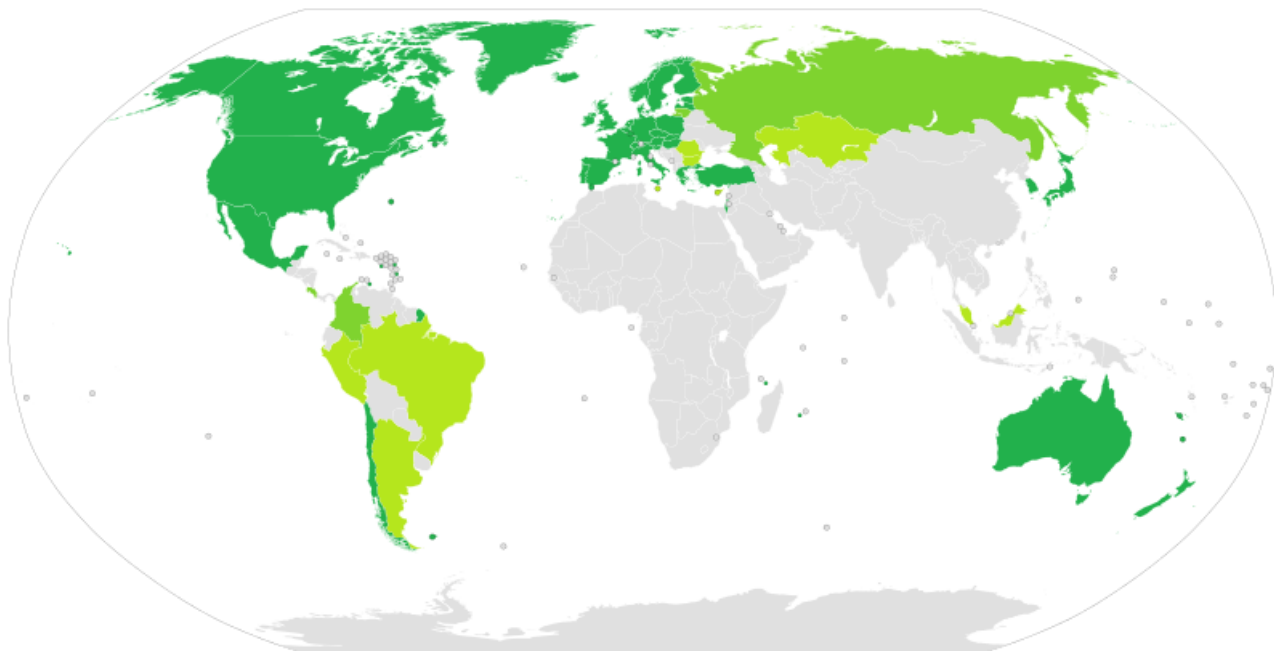
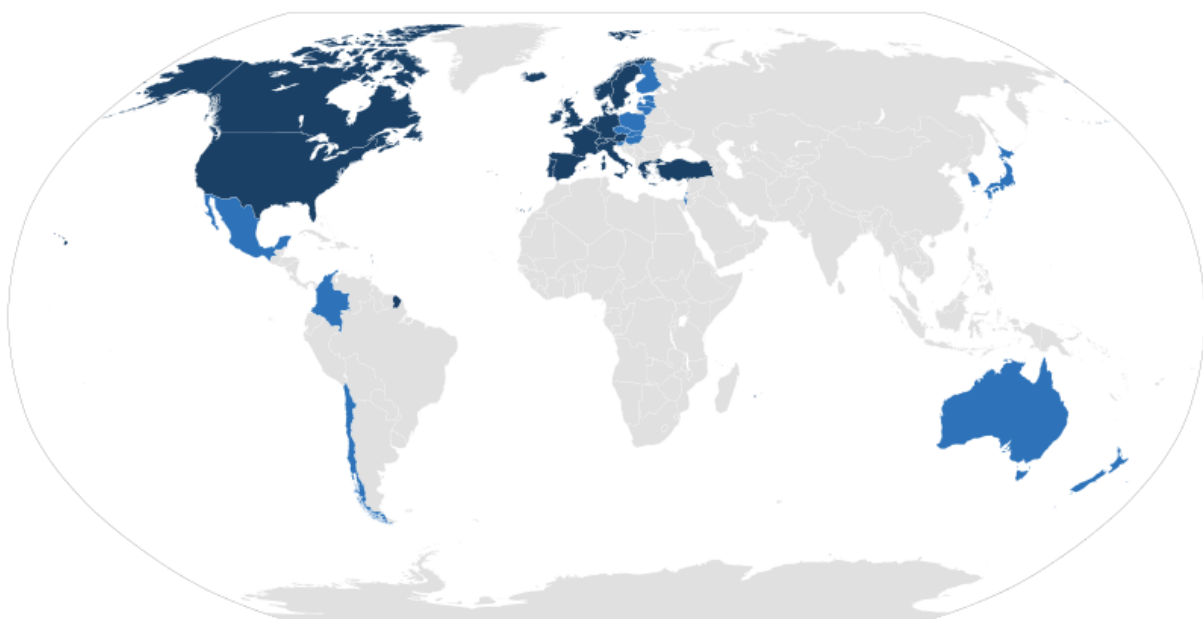
 Kolumbia (2020)



Siedziba OECD w Paryżu



Symbolika promująca współpracę po II wojnie światowej



**Kraje członkowskie i współpracujące**